

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2018 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

Διδαγμένο κείμενο

Πλάτωνος Πρωταγόρας (320d-321b)

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μίξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆι κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμήσαι τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὶα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, "Νείμαντος δέ μου", ἔφη, "ἐπίσκεψαι" καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσήπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὤπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδοὺς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῦξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος ἀϊστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὀπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ρίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσήψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Ταῦτα δὲ ἔμηχανᾶτο [...] τῷ γένει πορίζων**».

Μονάδες 10

B1.α. «**Ἦν γάρ ποτε [...] γῆ κεράννυται**»:

Να αναλύσετε τις έννοιες του **χρόνου** και της δημιουργίας των **θνητῶν γενῶν**, όπως αυτές παρουσιάζονται στο παραπάνω απόσπασμα. (μονάδες 6)

B1.β. «**Ἦν γάρ ποτε χρόνος**»: Να εξηγήσετε τον ρόλο της πρότασης στην αφήγηση του Πρωταγόρα. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B2. «**Νέμων δὲ [...] γένος ἀϊστωθειῆ**»:

Να αναπτύξετε τους τρόπους με τους οποίους ο Επιμηθέας επιχειρεί να εξισορροπήσει τις δυνάμεις των ἐμβίων ὄντων και να εξασφαλίσει την επιβίωσή τους, όπως αυτοί παρουσιάζονται στο παραπάνω απόσπασμα.

Μονάδες 10

B3. **Μεταφρασμένο κείμενο**
Πλάτωνος Πρωταγόρας 320c

«Αν λοιπόν μπορείς να μας αναλύσεις με τρόπο εναργέστερο γιατί η αρετή είναι διδακτή, μη μας αρνηθείς και κάνε το».

«Όχι, Σωκράτη», είπε, «δεν θα σας αρνηθώ. Αλλά, τι προτιμάς από τα δύο; Να σας το αναλύσω με έναν μύθο, όπως κάνουν οι γεροντότεροι στους νέους, ή να αναπτύξω το ζήτημα σε μια διάλεξη;»

Πολλοί από αυτούς που κάθονταν κοντά είπαν αμέσως να αναπτύξει το θέμα με όποιον από τους δύο τρόπους θέλει.

«Εγώ νομίζω», είπε εκείνος, «πως είναι πιο χαριτωμένο να σας πω έναν μύθο».

α. Για ποιους λόγους ο Πρωταγόρας επιλέγει τον μύθο προκειμένου να εκθέσει την άποψή του για την αρετή; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένες αναφορές στο παραπάνω μεταφρασμένο κείμενο. (μονάδες 4)

β. Κατά την αφήγηση του μύθου ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί ποικίλα εκφραστικά μέσα. Να εξηγήσετε πώς λειτουργούν στην αποτελεσματικότητα του μύθου ως μέσου διδασκαλίας, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με μία μεταφορά και μία αντίθεση από το πρωτότυπο κείμενο. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας καθεμία από τις προτάσεις της στήλης Α, συμπληρωμένη με την ορθή επιλογή από τη στήλη Β:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Ο Σωκράτης αμφισβητώντας τις παραδοσιακές ιδέες και αρχές	αναζητά τη βαθύτερη αλήθεια των πραγμάτων.
	θεωρεί ότι η αλήθεια δεν υπάρχει.
	καταλήγει ότι η αλήθεια επηρεάζεται από τις εξωτερικές συνθήκες.
2. Ο Σωκράτης καταδικάστηκε	για θρησκευτικούς λόγους με πρόσχημα πολιτικούς.
	για λιποταξία.
	για πολιτικούς λόγους με πρόσχημα θρησκευτικούς.
3. Στην είσοδο της Ακαδημίας λέγεται ότι υπήρχε η επιγραφή	«άγεωμέτρητος μηδεις εισίτω».
	«μηδέν ἄγαν».
	«χρόνου φείδου».
4. Στον διάλογο <i>Πρωταγόρας</i> επιλέγεται ως εισαγωγή	η παρουσίαση του φιλοσοφικού ερωτήματος του διαλόγου.
	η παρουσίαση των προσώπων του διαλόγου.
	ο διάλογος του Σωκράτη με έναν φίλο του έξω από το σπίτι του Καλλία.
5. Η διάλεξη ως σοφιστική μέθοδος	δεν είναι κατάλληλη για τα δικαστήρια.
	είναι αξιόπιστη, κατά τον Σωκράτη.
	είναι μέθοδος πειθούς, όχι μέθοδος κατάκτησης της αλήθειας.

Μονάδες 10

B5.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Β περισεύει μία λέξη.)

Στήλη Α	Στήλη Β
ἀμφιεννύς	αναπτήρας
εἰμαρμένος	απρόσωπος
κεράννυται	εὐκράτο
προσήπτε	μερτικό
	μεταμφίεση

(μονάδες 4)

B5.β. Για καθεμία από τις τρεις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο, βαθμό), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:

«**παραιτείται**», «**εὐλάβειαν**», «**ῥας**». (μονάδες 6)

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

Γοργίας, Έλένης έγκώμιον, 2-3 (έκδ. Diels-Kranz)

Ο ρήτορας επιδιώκει να αποκαταστήσει τη φήμη της Ωραίας Ελένης.

Τοῦ δ' αὐτοῦ ἀνδρὸς λέξαι τε τὸ δέον ῥητῶς καὶ ἐλέγξαι τοὺς μεμφομένους Ἐλένην, γυναῖκα περὶ ἧς ὁμόφωνος καὶ ὁμόψυχος γέγονεν ἢ τε τῶν ποιητῶν ἀκουσάντων πίστις ἢ τε τοῦ ὀνόματος φήμη, ὃ τῶν συμφορῶν μνήμη γέγονεν. Ἐγὼ δὲ βούλομαι λογισμὸν τινα τῷ λόγῳ δοῦς τὴν μὲν κακῶς ἀκούουσαν παῦσαι τῆς αἰτίας, τοὺς δὲ μεμφομένους ψευδομένους ἐπιδείξας καὶ δείξας τάληθές παῦσαι τῆς ἀμαθίας. Ὅτι μὲν οὖν φύσει καὶ γένει τὰ πρῶτα τῶν πρώτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν* ἢ γυνὴ περὶ ἧς ὁδε ὁ λόγος, οὐκ ἄδηλον οὐδὲ ὀλίγοις, δῆλον γὰρ ὡς μητρὸς μὲν Λήδας, πατρὸς δὲ τοῦ μὲν γενομένου θεοῦ, λεγομένου δὲ θνητοῦ, Τυνδάρεω καὶ Διός.

* τὰ πρῶτα τῶν πρώτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν: πρώτη ανάμεσα στους πρώτους άνδρες και γυναίκες.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

λέξαι : τρίτο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού, υποτακτικής αορίστου β΄, ενεργητικής φωνής

ὁμόφωνος : αιτιατική πληθυντικού αριθμού, θηλυκού γένους

πίστις : δοτική ενικού αριθμού

ψευδομένουσ : δεύτερο πρόσωπο προστακτικής παρακειμένου, μέσης φωνής

(μονάδες 4)

Γ2.β. Να ξαναγράψετε το παρακάτω απόσπασμα μεταφέροντας τους υπογραμμισμένους τύπους στον άλλο αριθμό:

«Ἐγὼ δὲ βούλομαι λογισμὸν τινα τῷ λόγῳ δοῦς τὴν μὲν κακῶς ἀκούουσιν παῦσαι τῆς αἰτίας».

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους:

ὁμόψυχος, τῶν συμφορῶν, τοὺς μεμφομένους, δείξας, τῆς ἀμαθίας, ὀλίγοις.

(μονάδες 6)

Γ3.β. «Τοῦ δ' αὐτοῦ ἀνδρὸς [...] μνήμη γέγονεν.»:

Να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις της περιόδου (μονάδες 2) και να αναγνωρίσετε το είδος τους (μονάδες 2).

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην**

αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.

2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ